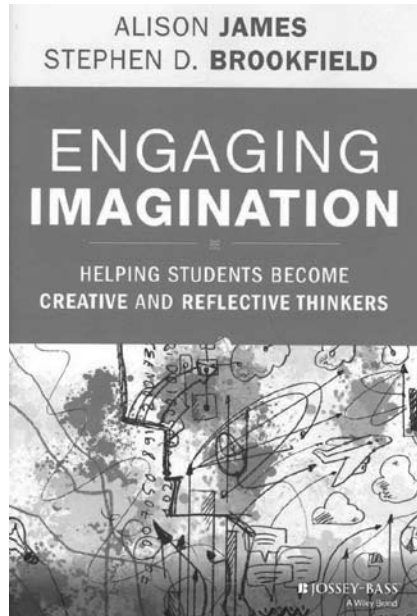

บทวิจารณ์หนังสือ

อาจารย์จงสุข คงเสน*

หนังสือเรื่อง Engaging Imagination: Helping Students Become Creative and Reflective Thinkers การใช้พลังของจินตนาการ: การช่วยผู้เรียนให้เป็นนักคิดอย่างสร้างสรรค์และสะท้อนคิด ผู้แต่ง: Alison James และ Stephen D. Brookfield

หนังสือเล่มนี้เป็นเรื่องของการใช้ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการและการเล่นเพื่อสะท้อนการเรียนรู้ของเราในรูปแบบต่าง ๆ

ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้มี 2 คน คือ Dr. Alison James ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง Associate Dean Learning & Teaching ที่ London College of Fashion ประเทศสหราชอาณาจักร สายงานเน้นไปที่การทำงานกับบุคลากรด้านศิลปะสร้างสรรค์และนักศึกษา ในปี ค.ศ. 2014 Dr. James ได้รับรางวัล National Teaching Fellowship ในประเทศสหราชอาณาจักร ผู้เขียนอีกคนหนึ่งคือ Dr. Stephen Brookfield ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง John Ireland Endowed Chair ที่ University of St. Thomas ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นผู้มีประสบการณ์สอนในหลายประเทศ ได้แก่ อังกฤษ แคนาดา ออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา มีผลงานการเขียนหนังสือเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ การสอน การคิดแบบสร้างสรรค์ การคิดแบบมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)

* อาจารย์ประจำสำนักวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

วิธีการอภิปรายและทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) โดยมีหลายเล่มได้รับรางวัล และมีผลงานที่ได้รับการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ เช่น ภาษาเยอรมัน เกาหลี จีน ญี่ปุ่น โปแลนด์ ฟาร์ซี และอัลบาเนีย

ผู้เขียนเล่าถึงการเริ่มต้นเขียนหนังสือเล่มนี้ ซึ่งเริ่มจากการที่ผู้เขียนทั้งสองคนได้มีความเห็นพ้องต้องกันว่า การนำวิธีการเรียนรู้ด้วยรูปภาพ แผนผัง และการรับรู้ทางความรู้สึก การเคลื่อนไหว และร่างกาย (Visual and Kinesthetic Approach) มาใช้ในการสอนให้สะท้อนความคิดและการฝึกหัดยังเป็นวิธีการที่ไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง วัตถุประสงค์ของผู้แต่งคือ ต้องการแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนพัฒนาและสร้างเสริมความเข้าใจ ตัวตน อาชีพและการเมืองผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอันหลากหลายในห้องเรียนได้ ในการใช้หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนแนะนำให้อ่านหนังสือร่วมกับการใช้เว็บไซต์ <http://www.engagingimagination.com/> ที่มีการสาธิตกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้อธิบายในหนังสือ

หนังสือเล่มนี้เหมาะกับผู้สอนทุกคนที่ต้องการใช้จินตนาการ ความสร้างสรรค์ และการเล่นเพื่อให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดแบบสะท้อนคิดและการคิดแบบมีวิพากษ์ญาณ (Reflective and Critical Thinking) กิจกรรมส่วนใหญ่เหมาะกับการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาแต่สามารถปรับให้ใช้กับระดับมัธยมศึกษาได้เช่นกัน เนื้อหาของหนังสือเรื่องนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน มีทั้งหมด 10 บท

ส่วนที่หนึ่ง เป็นเนื้อหาเรื่อง ความเข้าใจบทบาทของจินตนาการในการเรียนรู้ (Understanding the Role of Imagination in Learning) แบ่งออกเป็น 3 บท คือ

บทที่หนึ่ง การใช้พลังของจินตนาการช่วยในการสะท้อนคิดอย่างไร (How Engaging the Imagination Fosters Reflective Thinking)

บทนี้เปิดประเด็นว่า การใช้พลังของจินตนาการมีส่วนช่วยในการสะท้อนคิด (Reflective Thinking) ได้อย่างไร การที่จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งจึงได้ทำโดยยึดสัจพจน์สามข้อที่ว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อเนื้อหาหรือทักษะที่เรียนรู้นั้นมีความหมายกับผู้เรียน ผู้เรียนจะสามารถจดจำความรู้และทักษะได้ดีขึ้นเมื่อได้เรียนรู้โดยวิธีการที่หลากหลาย และผู้เรียนจะจดจำได้ดีถ้าได้เรียนรู้ด้วยวิธีการที่แตกต่างจากวิธีเดิม ๆ ที่ใช้อยู่เป็นประจำ จินตนาการแบบมีส่วนร่วมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสะท้อนคิดทั้งในส่วนของผู้สอนที่ต้องใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการสอน และกับผู้เรียนที่ต้องเปิดกว้างในการมองสิ่งต่าง ๆ จากหลายมุมมองในการที่จะเรียนรู้บางสิ่ง ในบทนี้ได้นำเสนอ ลักษณะของการสะท้อนคิดในตัวผู้เรียน 14 ข้อ ซึ่งหากผู้เรียนได้มีลักษณะเหล่านี้ข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อแสดงว่า ผู้เรียนเกิดการสะท้อนคิด

นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์และความสนุกสนานมีความสำคัญระดับของความมีอิสระของผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็น รูปแบบการสะท้อนด้วยการเขียนต้องถูกปรับเปลี่ยน การต่อต้านจากผู้เรียนเป็นสิ่งปกติ และการสะท้อนสามารถใช้สำหรับการควบคุมนักศึกษาได้ เนื้อหาบทนี้เป็นการเน้นย้ำความสำคัญของรูปแบบการสอนของผู้สอน

บทที่สอง การแนะนำวิธีการสะท้อนคิดให้กับผู้เรียน (Introducing Reflective Thinking to Students)

เนื้อหาบทนี้นำเสนอวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้สอนสามารถแนะนำวิธีการสะท้อนคิด แสดงการชี้แจงรายละเอียดส่วนประกอบของการสะท้อนคิด ในการสร้างรูปแบบของการสะท้อนคิดผู้เขียนได้นำลักษณะของการสะท้อนคิดในตัวผู้เรียน 14 ข้อจากบทที่แล้วมาเน้นย้ำและแสดงตัวอย่างของการดำเนินการในแต่ละข้อ เช่น ในการแจ้งผลการทำแบบสอบถามเหตุการณ์สำคัญ (Critical Incident Questionnaire (CIQ)) อาจมีเหตุระหว่งการนำเสนอเพื่อทำการตรวจเช็คข้อสมมติฐานของสิ่งที่เราดำเนินการ หรือในการสอนเป็นทีมมีการขอให้มุมมองใหม่ ๆ มาแนะนำ เป็นต้น นอกเหนือจากการสร้างรูปแบบกระบวนการในการสะท้อนคิด 14 ข้อนั้น ได้มีการแนะนำให้ใช้หลักฐานคำบอกเล่าของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ และการทำความเข้าใจในกรณีที่ผู้เรียนต่อต้านการใช้วิธีการสะท้อนคิด สรุปท้ายบทได้นำเสนออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นออกมาเป็นแผนภาพข้อต่าง ๆ ของการสะท้อน ซึ่งจะมีวิธีการดำเนินการเพื่อสร้างสมดุลระหว่างสิ่งเหล่านี้ในบทต่อ ๆ ไปของหนังสือ

บทที่สาม การเชื่อมโยงการสร้างสรรค์ จินตนาการและการเล่น (Connecting Creativity, Imagination, and Play)

เนื้อหาบทนี้เน้นในเรื่องความคิดสร้างสรรค์และบทบาทในการสะท้อนคิด โดยชี้ให้เห็นว่า ที่ผ่านมาการเขียนเป็นเทคนิคหลักที่ทำให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดออกมา ซึ่งผู้เขียนเสนอว่าควรเปิดโลกทัศน์และหาวิธีอื่น ๆ ที่สร้างสรรค์กว่านั้น บทนี้กล่าวถึงความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ลงไปในรายละเอียดเรื่องของสมอง กล่าวถึงความหมายของความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อมโยงระหว่างการใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ความหมายของการเล่น ซึ่งทั้งสามสิ่งนี้เป็นองค์สามของลักษณะการสะท้อนคิด และสรุปในตอนท้ายว่าการมีส่วนร่วมและการสะท้อนอย่างสร้างสรรค์ของผู้เรียนเป็นเหมือนสองด้านของเหรียญเดียวกัน ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ในลักษณะที่เป็นการสะท้อนอย่างสร้างสรรค์ (Creative Reflection)

ส่วนที่สอง ในส่วนนี้เป็นการลงรายละเอียดเพื่อการสอน เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับเทคนิคและเครื่องมือในการสร้างพลังของจินตนาการ (Engaging Imagination Tools and Techniques) แบ่งออกเป็น 6 บท คือ

บทที่สี่ การใช้การสื่อด้วยภาพในการเรียนการสอน (Using Visual Methods of Teaching and Learning)

บทนี้เป็นการค้นหาเครื่องมือและเทคนิคเฉพาะโดยเริ่มจากการเรียนการสอนด้วยภาพ เกริ่นนำถึงความแตกต่างระหว่างการมองดู (Looking) และการมองเห็น (Seeing) โดยการมองดูเป็นการกวาดสายตาไปยังสิ่งต่าง ๆ และรับรู้ ในขณะที่การมองเห็นจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ลงรายละเอียดลึกกว่า เนื้อหาในบทนี้เป็นการใช้การมองเห็นเป็นวิธีการเรียนรู้ มีการใช้ภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดที่ซับซ้อนและค้นหาแนวคิดใหม่ๆ โดยได้ยกตัวอย่างการใช้ภาพหลายกรณี มีการกล่าวถึงความฉลาดที่จะเรียนรู้ด้วยการมองเห็นภาพ (Visual Intelligence) และความสามารถในการเข้าใจและใช้ภาพ (Visual Literacy) ผู้เรียนที่มีความฉลาดในการเรียนรู้ด้วยภาพจะสามารถคิดเป็นภาพ ตอบสนองด้วยการวาดเป็นภาพซึ่งควรนำมาใช้ในการสะท้อนคิดได้ มีการยกตัวอย่างเทคนิคและเครื่องมือที่ใช้ เช่น ภาพ เป็ด/กระต่าย มองเห็นเป็นอะไร, Visual Culture walk, Sketchbooks and Look Books, การฉีกกระดาษ ฯลฯ แต่ละวิธีมีวิธีดำเนินการและเหตุผลในการทำ ซึ่งทำให้การเรียนการสอนด้วยภาพเป็นทางเลือกหนึ่งแทนการสะท้อนคิดด้วยการเขียน

บทที่ห้า การเล่าเรื่องและการอุปมาอุปไมยกระตุ้นการสะท้อนคิดได้อย่างไร (How Story and Metaphor Provoke Reflective Thinking)

บทนี้เป็นการเจาะลึกว่า สามารถใช้การเขียนที่มีจินตนาการให้มากขึ้นเพื่อสอนและเข้าถึงการสะท้อนคิดของผู้เรียนได้อย่างไร โดยเน้นวิธีการการเล่าเรื่องและการอุปมาอุปไมย สิ่งสำคัญคือการฟังอย่างตั้งใจในเรื่องที่ผู้เรียนเล่าให้ฟัง และค้นหาคำอุปมาอุปไมยที่ผู้เรียนใช้ซึ่งสามารถแสดงสิ่งที่รู้สึกภายในออกมาได้ ได้มีการยกตัวอย่างเทคนิคในการอธิบายหลายวิธี เช่น การให้ผู้เรียนตอบคำถามเกี่ยวกับตนเองโดยนำเสนอในรูปนิทรรศการที่สามารถใช้สัญลักษณ์ สิ่งอุปมาอุปไมย หรือการใช้ “เส้นโค้งแห่งการเปลี่ยนแปลง” “Timelines” เป็นตัวช่วยในการเล่าเรื่อง ฯลฯ บทนี้มีตัวอย่างกิจกรรมในชั้นเรียนหลากหลายที่ช่วยให้ผู้เรียนแสดงตัวตนออกมาได้

บทที่หก การเล่นอย่างจริงจัง เลโกและเขาวงกต (Playing Seriously: Legos and Labyrinths)

บทนี้เน้นที่การเรียนรู้ในรูปแบบการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยกล่าวถึงเทคนิคสองรูปแบบคือ การใช้เลโกเพื่อสร้างแบบจำลองเชิงอุปมาอุปไมย และการอยู่กับประสบการณ์อุปมาอุปไมยในรูปแบบการเดินในเขาวงกต เนื้อหากล่าวถึงแนวคิดของ Lego Serious Play (LSP) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ตัวต่อเลโกเป็นเครื่องมือเพื่อสะท้อนคิด ได้มีการยกตัวอย่างการนำ LSP ไปใช้กับผู้เรียนในการสะท้อนว่าเขาได้เติบโตและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรตลอดเวลาในการเรียนที่ประเทศสหราชอาณาจักร โดยให้ตัวต่อเลโกเพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างแบบจำลองโดยทำการอุปมาอุปไมยว่าตัวต่อเหล่านั้นหมายถึงสิ่งใด วิธีการนี้ได้ผลดีเป็นอย่างมาก เทคนิคอีกรูปแบบหนึ่งที่กล่าวถึงในบทนี้ คือ การเดินในเขาวงกต เพื่อการสะท้อนอย่างสร้างสรรค์ โดยให้ผู้เรียนเดินในเขาวงกตเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเพื่อให้สะท้อนคิด

บทที่เจ็ด การเล่นกับพื้นที่: พื้นที่พืดและแผ่นตัดปะ (Playing with Space: Pods and Patchwork)

บทนี้กล่าวถึงพื้นที่การเรียนรู้เน้นไปที่การสะท้อนคิดโดยการถ่ายวิดีโอภายในพื้นที่ที่เรียกว่าพืด (Pod) ซึ่งเป็นพื้นที่ชั่วคราวลักษณะเป็นห้องเล็กๆที่มีผนังเป่าลมเป็นการสร้างพื้นที่ให้ผู้เรียนได้มีความเป็นส่วนตัวและรู้สึกสะดวกใจที่จะสะท้อนคิดออกมาโดยการอัดคลิปวิดีโอ ซึ่งบางสิ่งที่คุณเรียนพูดในคลิปเป็นสิ่งที่จะไม่มีการสะท้อนออกมาถ้าอยู่ในรูปของการเขียน ผู้สอนสามารถใช้เวลาในการตรวจทานและให้ข้อมูลย้อนกลับไปที่ผู้เรียนได้ การใช้พืดสามารถปรับเปลี่ยนไปใช้ในหลายลักษณะตามจุดประสงค์ที่ต้องการและยังผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับการใช้งาน สิ่งที่จะสะท้อนออกมาจะเริ่มลงรายละเอียดส่วนตัวเปิดเผยตัวตนมากขึ้น ในบทนี้ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงเทคนิคอีกสองแบบคือ การให้ผู้เรียนได้บอกเล่าสิ่งที่ผู้เรียนได้พบรวมถึงความรู้และทักษะที่ได้พัฒนาตลอดช่วงการเรียนคอร์สหนึ่ง ๆ โดยให้ส่งเป็นโปสการ์ดที่ออกแบบตกแต่งเองแล้วส่งในกล่องที่จัดเตรียมไว้ให้ อีกเทคนิคหนึ่งคือการใช้แผ่นผ้าตัดปะเพื่อให้ผู้เรียนได้เขียนข้อความหรือวาดรูปลงบนแผ่นผ้า แล้วนำมาอธิบายความหมายของสิ่งที่ทำในชั้นเรียน จากนั้นทำการเย็บปะผืนผ้าของผู้เรียนรวมกันเป็นแผ่นใหญ่นอกจากเทคนิคที่กล่าวมา บทนี้ยังได้ให้ตัวอย่างของการจัดพื้นที่รูปแบบต่างๆที่จะทำให้ผู้เรียนมีพื้นที่การเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบอย่างดี รวมถึงการสะท้อนตัวตนภายในให้เป็นการนำเสนอสู่ภายนอก

บทที่แปด การตั้งคำถามที่มีพลัง (Asking Powerful Questions)

บทนี้ให้แนวคิดว่าหัวใจของการมีจินตนาการคือการตั้งคำถาม ควรฝึกตั้งคำถามในลักษณะ What if? ถามว่าเราสามารถทำอะไรให้ต่างออกไปได้ หรือสถานการณ์นั้นจะเป็นอย่างไรถ้ามองในมุมมองอื่น โดยเน้นไปที่เนื้อหาสองเรื่องคือ จิตวิทยาในการสร้างรูปแบบของบุคคล (Personal construct psychology(PCP)) และ เทคนิค Clean Language (CL) ในการสะท้อนคิดอย่างสร้างสรรค์ เทคนิค PCP ใช้เพื่อสำรวจรูปแบบของบุคคล ในบทนี้กล่าวถึงเทคนิค PCP ที่นำไปปรับใช้อีกสองรูปแบบคือ เทคนิค Self-Characterization เป็นการให้ผู้เรียนบอกความเป็นตัวตนของตนเองโดยสร้างสถานการณ์เช่น ให้ผู้เรียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองสำหรับผู้สร้างสารคดีที่จะนำไปสร้างเรื่องราวของคนนั้น และ เทคนิค Laddering ที่เป็นการตั้งคำถามถึงสิ่งที่ผู้ตอบชอบหรือเห็นว่าสำคัญกว่าสิ่งอื่น จากนั้นจะนำไปสู่คำถามต่อไปที่จะลึกลงถึงคุณค่าของสิ่งนั้น เนื้อหาอีกส่วนหนึ่งพูดถึงเทคนิค CL ซึ่งเป็นการตั้งคำถามจากการฟังผู้พูดแล้วตั้งคำถามที่ต่อเนื่องกับสิ่งที่พูดมาเพื่อให้ได้รายละเอียดที่ลึกลงไปที่จะทำให้ผู้พูดได้แสดงพฤติกรรมและความรู้สึกออกมาด้วยคำพูดของตนเอง สรุปท้ายบทได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับสุนทรียสาธก (Appreciative Inquiry) ว่ามีความเกี่ยวข้องกับการตั้งคำถามที่มีพลังและมีส่วนเชื่อมโยงกับลักษณะเชิงบวกของการตั้งคำถามแบบ Clean Language

บทที่เก้า การสร้างชุมชนที่มีการสะท้อนกลับ: แผนที่และเส้นทาง (Building Reflective Communities: Maps and Mazes)

บทนี้ชี้ให้เห็นการที่ผู้เรียนให้ความสนใจในการสะท้อนคิดโดยการโต้ตอบไปยังกลุ่มและชุมชนทั้งที่เป็นจริงและเป็นกลุ่มและชุมชนเสมือน เนื้อหาครอบคลุมเรื่องชุมชนนักปฏิบัติ (Communities of Practice) และยกตัวอย่างโครงการของนักศึกษาชื่อโครงการ Maps, Membership, and Mazes ผู้เรียนจะทำการกำหนดจุดของชุมชนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยการวาดลงบนแผนที่ ระบุความเป็นสมาชิกของผู้เรียนโดยการสร้างเส้นทางไปยังชุมชนของผู้เรียนซึ่งอาจมีการซ้อนทับกันหลายชุมชน และใช้ Maze ซึ่งเป็นภาพจากแหล่งข้อมูลบนเว็บไซต์ของผู้สอนที่ช่วยให้นักศึกษาได้ประยุกต์และให้ความหมายกับทฤษฎีการสะท้อนคิดที่กำลังศึกษาอยู่จากนั้นให้ผู้เรียนอธิบายแผนที่ที่สร้างขึ้น บอกเล่าเรื่องราวของชุมชนเหล่านั้น กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจชุมชนและสามารถสะท้อนความคิดออกมาได้ ในบทนี้ยังได้ยกตัวอย่างโครงการอื่นๆที่มีการดำเนินการร่วมกันเป็นชุมชนที่มีการสะท้อนกลับ ได้แก่ The Picture group, Six degrees of separation, Wikis, และ Digital Transformations

ส่วนที่สาม ในส่วนนี้เป็นการพูดถึงเรื่องความเป็นจริงทางอารมณ์ของการใช้พลังของจินตนาการ (Negotiating the Emotional Realities of Engaging Imagination) แบ่งออกเป็น 2 บท คือ

บทที่สิบ การเก็บรักษาพลังและกำลังใจให้อยู่ในระดับสูง (Keeping Energy and Morale High)

บทนี้ได้ชี้ประเด็นว่าในการสะท้อนคิดอย่างสร้างสรรค์ควรมีการรักษาพลังให้พร้อมกับการดำเนินการ เทคนิคที่แนะนำในบทนี้มีตั้งแต่การเริ่มต้นด้วยกิจกรรมตอบคำถามง่าย ๆ ว่าผู้เรียนเป็นกบหรือคางคกเพื่อนำไปสู่การที่ให้ผู้เรียนรู้จักตนเองว่าควรทำงานใดในช่วงเวลาใด กิจกรรมที่เกี่ยวกับการตระหนักถึงนาฬิกาชีวิตของตนเอง ได้แก่ กิจกรรมสมมติให้พื้นที่ของงานหนึ่งใบเป็นเวลาหนึ่งวัน เราทำงานใดใช้เวลาเท่าไรให้ทำการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ในงาน กิจกรรม Timeline, กิจกรรมการตั้งคำถามเพื่อให้สะท้อนคิดด้วยตนเอง การใช้สุนทรียสาธก, Strengths-based learning เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นหลาย ๆ ด้านพร้อมกันมีเทคนิคในการสร้างความมั่นใจให้ตนเองโดยให้ผู้เรียนตั้งคำถามตนเองในประเด็นต่างๆเพื่อให้ตระหนักถึงกรอบสถานะทางจิตของตนเองว่าสามารถทำอะไรได้ มีการเสนอเทคนิคสำหรับการแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมวงจรชีวิต กิจกรรม Convey's Circles of Concern, กิจกรรม Emotional Pathfinder และการสะท้อนอย่างใคร่ครวญโดยใช้รูปแบบ Cause and effect

บทที่สิบเอ็ด การใช้พลังของจินตนาการของตัวเองในฐานะผู้เขียน (Engaging Our Own Imaginations as Authors)

บทนี้ผู้เขียนอธิบายว่าได้มีความสนใจที่เขียนถึงพวกเขาเองลงในหนังสือเล่มนี้เพื่อมาชี้ให้เห็นในบทส่งท้ายว่าจินตนาการของพวกเขาได้ถูกนำมามีส่วนร่วมในการเขียนหนังสือเล่มนี้ กระบวนการที่เป็นหลักในการทำงานคือ ความเข้าใจร่วมกันที่ได้จากการทำงานตีความร่วมกัน (Intersubjective Understanding) และการขยายผลอย่างมีจินตนาการ (Imaginative Extension) เนื้อหาในบทนี้ส่วนถัดมาเป็นสิ่งที่ผู้เขียน Dr. James บอกเล่าวิธีการที่ได้นำจินตนาการเข้ามามีส่วนร่วมในการเขียนหนังสือเล่มนี้ ได้กล่าวถึงความเข้าใจที่ได้ลงลึกขึ้นในเรื่องความสร้างสรรค์ การสะท้อนและการใช้จินตนาการ ประเด็นสำคัญคือ การใช้ภาพและสิ่งอุปมาอุปไมยเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้เรียน และความจำเป็นที่ต้องใส่ใจในเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันและเป็นโชคดียิ่งโดยบังเอิญในการเรียนรู้ เนื้อหาสุดท้ายของเล่มนี้เป็นการสะท้อนของ Dr. Brookfield ที่เล่าถึงสิ่งที่ทำให้เขียนหนังสือเล่มนี้ สิ่งที่พบเจอระหว่างการเขียนเทคนิคใหม่ที่ยังรู้จัก การเปิดโอกาสให้นักศึกษาใช้ภาพและเสียงในการส่งงาน การใช้

เทคนิควิธีการต่าง ๆ มากขึ้น และได้ฝึกหัดคิดว่า เราไม่สามารถหวังที่จะสร้างห้องเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีภาวะรับรู้จากสิ่งเร้าในการเรียนการสอนและการประเมินผลที่หลากหลายได้เลยนอกเสียจากเราในฐานะผู้สอนจะพร้อมที่จะออกจากที่มันอันสะดวกสบาย (Comfort Zone) ของเรา

โดยภาพรวมหนังสือเล่มนี้เป็นอีกหนังสืออีกเล่มหนึ่งที่มีประโยชน์กับผู้สอนเป็นอย่างมากหากจะนำไปใช้เพื่อการปรับการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนให้ได้เรียนรู้ในอีกหลากหลายรูปแบบซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าน่าจะเป็นผลดีกับผู้เรียนมากกว่าการเรียนการสอนแบบเดิม ดังที่ผู้เขียนได้บรรยายไว้ในบทนำว่า การเรียนการสอนในลักษณะนี้ยังไม่ใช่ที่รู้จักในวงกว้าง หากผู้สอนได้รับทราบข้อมูลเหล่านี้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างเป็นธรรมชาติและได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ผู้เขียนได้ให้ข้อมูลที่สำคัญในการทำความเข้าใจการใช้พลังของจินตนาการเพื่อช่วยผู้เรียนให้เป็นนักคิดอย่างสร้างสรรค์และสะท้อนคิดโดยอธิบายหลักการและลงรายละเอียดไปถึงวิธีการอย่างละเอียด สามารถนำไปใช้ได้ทันที เป็นการให้แนวคิดสำหรับผู้สอนบางท่านที่อาจจะยังมองภาพไม่ชัดหรือไม่มีแนวทางในการคิดกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ

รูปแบบการเขียนของหนังสือเล่มนี้ มีลำดับการนำเสนอที่ดี เขียนได้เป็นขั้นเป็นตอน เข้าใจง่าย ตรงประเด็น มีการยกตัวอย่างให้เห็นภาพและสามารถดำเนินการตามได้ และยังใช้กลวิธีใส่ตัวผู้เขียนเข้าไปในเนื้อหาเพื่อให้มองเห็นการมีส่วนร่วมในการเขียนหนังสือเล่มนี้แบบมีจินตนาการ

สำหรับผู้สอน หนังสือเล่มนี้จะทำให้เข้าใจแนวคิดของการเรียนการสอนที่สร้างการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้วิธีการและเป็นแรงบันดาลใจที่ดีในการสร้างรูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

เนื้อหาทุกบทมีการอ้างอิงถึงผลงานหรือข้อค้นพบอย่างชัดเจน สามารถย้อนไปศึกษางานที่อ้างอิงได้หากผู้อ่านต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ทั้งนี้การยกตัวอย่างในเนื้อหาเป็นตัวอย่างในบริบทของผู้ที่อาศัยอยู่ในประเทศสหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกา ผู้อ่านต้องทำความเข้าใจและเปรียบเทียบกับบริบทของผู้อ่านเองเพื่อความเหมาะสมในการนำไปใช้

โดยสรุปหนังสือเล่มนี้นับว่าเป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่งที่ผู้สอนควรได้อ่านเพื่อเปิดโลกทัศน์และสามารถนำเทคนิคไปใช้ได้จริงในการสอนของตนเอง